

इतिहास व नागरिकशास्त्र विभाग.

इयत्ता : सातवी

विषय : इतिहास व नागरिकशास्त्र

(शालेय वर्ष 2020-21 साठी फक्त)

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
1	प्रकरण १ : इतिहासाची साधने	१	१	माहीत आहे का तुम्हांला ? इतिहास हा शब्द .... 'असे घडले' असा आहे.	अंतर्गत मूल्यमापनासाठी विचारात घेणे.
			२	सांगा पाहू ? नाणी इतिहास कसा सांगतात ? जाणून घेऊया. प्राचीन काळापासून..... * सोलह आणे सच ।	“_”
		२	२	माहीत आहे का तुम्हांला ? चैत्य, विहार, ... ही सर्व भौतिक साधने आहेत.	“_”
		३	१	करून पहा. पोवाडे, आदिवासी .... त्यांचे सादरीकरण करा.	“_”

व्यक्तिगत
२६/६/२०२०

प्र. विशेषाधिकारी

इतिहास व नागरिकशास्त्र.

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
		१५	१	जाणून घेऊया. दोन खेडी स्वतंत्र आहेत हे दर्शवण्याकरिता .... वडगाव बुद्रुक आणि वडगाव खुर्द.	“_”
			१	माहीत आहे का तुम्हांला? वतन हा अरेबिक शब्द .... अशा अर्थी वापरला जातो.	“_”
		१७	२	चला, चर्चा करूया. पंढरपूरच्या वारीविषयी..... वारीचे नियोजन कसे असते?	“_”
5	प्रकरण ५ : स्वराज्यस्थापना	१९	२	माहीत आहे का तुम्हांला? जहागीर – जहागीर म्हणजे एखाद्या ..... त्याला ‘जहागीर’ म्हणत.	“_”
		२०	१	लक्षात ठेवा. बारा मावळ : ..... यांना ‘बारा मावळ’ असेही म्हणतात.	“_”
			२	करून पहा. जिवा महाला, ... अधिक माहिती मिळवा.	“_”

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/मुचना
			२	माहीत आहे का तुम्हांला ? शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकासाठी अत्यंत मौल्यवान ..... 'मण' हे एकक गणिताच्या शिक्षकांकडून समजून घ्या.	“_”
7	प्रकरण ७ : स्वराज्याचा कारभार	३०	२	जाणून घेऊया. भारताच्या लष्करी दलांची माहिती मिळवा. ..... प्रमुख कोण असतात ?	“_”
		३१	१	माहीत आहे का तुम्हांला ? शिवाजी महाराजांच्या दुर्गनिर्मितिसंबंधी .... अग्रेसर असे राजे छत्रपती श्रीशिवाजी महाराज राहिले.”	“_”
			२	करून पहा. भारतीय नौसेनेतील लढाऊ जहाजांची माहिती मिळवा व जहाजांच्या चित्रांचा संग्रह करा.	“_”
8	प्रकरण ८ : आदर्श राज्यकर्ता	३३	१	विचार करा. जीवाला जीव देणारे .... A friend in need is a friend indeed.	“_”

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
		३९	१	माहीत आहे का तुम्हांला ? संभाजी महाराजांनी 'बुधभूषणम्' ..... इत्यादींविषयी माहिती दिलेली आहे.	"_"
			२	चला, शोधूया. भारताच्या नकाशात जिंजी हे ठिकाण शोधा.	"_"
		४०	२	माहीत आहे का तुम्हांला ? धनाजीस मुघल सैनिक .... 'का रे, तुला पाण्यात धनाजी दिसतो का ?'	"_"
		४१	१	करून पहा. तुमच्या परिसरातील .... मुलाखत घ्या.	"_"
			२	माहीत आहे का तुम्हांला ? महाराणी ताराबाईंनी .... 'सेफ डिपॉझिट लॉकर सिस्टिम' असे केले जाते.	"_"
		४२	१	माहीत आहे का तुम्हांला ? ताराबाईंच्या कर्तृत्वाचे .... मुगल हो सांभाळा ॥	"_"

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
नागरिकशास्त्र					
1	प्रकरण १ : आपल्या संविधानाची ओळख	६३	२	माहीत आहे का तुम्हांला ? अमेरिका, इंग्लंड या देशांचा ..... राज्यकारभार चालवला जातो.	“_”
		६४	१	इंग्लंड या देशाला ... संविधान प्रामुख्याने अलिखित आहे.	“_”
			१	चला, शोधू या ! तुम्हांला आवडणाऱ्या कोणत्याही ..... संविधानाची दोन वैशिष्ट्ये.	“_”
		६६	१	करून पहा. तुमच्या वर्गाचा कारभार नियमांनुसार..... तयार करा.	“_”

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
		७३	१	करून पहा. ईशान्येकडील राज्यांची सूची तयार करा. तेथील राज्यांच्या राजधानीची शहरे कोणती?	“_”
		७५	१	शोधा ! आतापर्यंत भारतीय संविधानात किती वेळा दुरुस्ती झाली आहे?	“_”
			२	सांगा पाहू! सध्याचे मुख्य निवडणूक आयुक्त कोण?.... मतदारसंघ म्हणजे काय?	“_”
4	प्रकरण ४ : मूलभूत हक्क भाग-१	७६	१	चला, शोधूया. बालकांचे हक्क ..... तसे झाल्यास त्याविरुद्ध कोठे जाऊन दाद मागायची?	“_”
		७७	१	कल्पना करा आणि लिहा. कुत्रा, मांजर, गाय, ... कोणते हक्क मागितले असते?	“_”
			१	चला, चर्चा करूया. सर्वांना कायद्यापुढे सारखेच मानणे व .... फायदे कोणते?	“_”

अ.क्र	प्रकरण नाव/ घटक नाव	पृष्ठ क्र.	कॉलम	स्वयंअध्ययनासाठी ठेवण्यात आलेला आशय	स्वयंअध्ययन आशयाबद्दल तपशील/अभिप्राय/सुचना
5	प्रकरण ५ : मूलभूत हक्क भाग-२	८०	२	शोधा आणि चर्चा करा. संविधानाने किती भाषांना .... कोणत्या संस्था निर्माण केल्या आहेत?	“_”
			२	चला, चर्चा करूया. महाराष्ट्रात सरकारचे व न्यायालयाचे .... काय करावे लागेल?	“_”
6	मार्गदर्शक तत्त्वे आणि मूलभूत कर्तव्ये	८४	१	सांगा पाहू! वेतनाच्या संदर्भात .... वेतन देण्याचे प्रकार का आढळतात?	“_”
			२	शासनाने विद्यार्थ्यांसाठी ..... हे कसे पटवून द्याल?	“_”
				शासनाच्या या सुविधांमुळे .... (क) बालकांचे लसीकरण	“_”
		८५	२	सूची तयार करा. घरात तुम्ही कोणते .... तुम्हांला नकोशी वाटते?	“_”
		८७	१	तुम्हांला काय वाटते? ६ ते १४ वर्षे ..... तुम्हांला वाटते का?	“_”